

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlévelár (városi-
földszint 7. sz. ide küldendő
a kéziratok).

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállal-
at irodája. Ide küldendő a
előfizetési díjak és hird-
tesek.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Néhány szó színházunkról.

A színügyi bizottság legutóbb tartott ülésén behatóan foglalkozott színházunk sorsával és azon megállapodásra jutott, hogy a szubvenció eltörlesztés és a helyárák felemelését hozza javaslatba.

A szubvenció megszüntetését helyesnek találjuk és annak eltörlesztését már nem egy alkalommal sürgettük részint azon okból, mivel ez a város házipénztáráról jókora terhet vesz le, részint azért, mivel a mostani színházpártolás mellett ezt az összeget az igazgatók nélkülözhetik. A színházak a mostani művészeti irány mellett maholnap tisztán vállalatok lesznek, melyekhez, fájdalom, igen kevés közük lesz a valódi művészetnek és habár szeretjük hinni, hogy bizonyos fokban kulturintézetek maradnak, városi nagyobb mérvű támogatást nem igényelhetnek.

Mivel azonban a színházigazgatók a szubvenció elvonásával kétségkívül vesztenek, helyesnek tartjuk azt a véleményt, hogy kárpótlást találjanak a helyárák felemelésében nemcsak ezen okból, hanem azért is, mert a debreczeni színházi helyárák valóban legolcsóbbak az egész országban. Hogy mennyi legyen az emelés százaléka, arról nem akarunk ez alkalommal nyilatkozni, pusztán annyit jegyzünk meg, hogy ez olyan legyen, ami megfelel az eddig élvezett szubvenció összegének. Emelendőek első sorban a módosabbak által bérelt páholyok és elősördön támlásszékek, kevésbé a többi helyek már csak azért is, hogy azok is eljárhassanak a színházba, akik korlátozott anyagi viszonyok között élnek és olykor-olykor mégis vágnak a színházba.

Ha a színház újjáépítése vagy átalakítása megtörténne, az elvesztett szubvencióval szemben a helyek, páholyok szaporításában is kárpótlást találhatnának az igazgatók. Feltétlenül szükséges a páholyok szaporítása nemcsak azért, mert sokan nem tudni, mi okból, csak páholyokból szeretik nézni és hallgatni az előadásokat, hanem azért is, mivel a mostani páholyhelyek nincsenek kellőleg kihasználva, sőt egyik-másik egy-egy szalontársalgáshoz hasonlít. Egy új páholyosor felállítása azon igényt kielégítené és az igazgatók jövedelmét nagy mértékben fokozná.

Nem esett szó a színházi bizottságnak arról, hogy talán ideje volna azokat az ugynevezett páholyjogokat eltörölni. Elvégre is ezek nem templomi imaszékek, melyeket egy-egy család élethozsiglan bérel, átruház. A városi színházat a város polgársága építtette eladott földek árából és a szin-

háznak és a páholy felszereléseknek árához a páholyjogot gyakorlók nem adtak semmit. De különben is az ilyen jogok nem illenek be a huszadik század keretébe már csak azért sem, mert ezekkel a jogokkal a páholybérlők egyrésze már nem is él, hanem azt a jogot más ismerőse által gyakoroltatja. És ebből az következik, hogy sok előkelő család, aki a jog megszerzések után jött városunkba, legfeljebb vasárnapokon ülhet páholyba az ugynevezett kisbérleti napokon, vagy béreltszűnetekben. Ezen oknál fogva a törzs könyvezés mint avult és bizonyos fokban méltánytalan szokás törlendő volna és minden személy válogatás nélkül azok bérelnének páholyokat, akik azokra mint évi bérlők a kitűzött időn belül előbb jelentkeznek.

A színügyi bizottságban felmerült azon kérdés is, hogy megszüntessék-e a színügyi bizottságot? Több alkalommal kifejtettük már, hogy a színügyi bizottságot nélkülözhetnének színházunk vezetésében. Évek óta figyeljük ezt a bizottságot de alig-alig hallottunk tőle valami életrevaló eszmét művészeti vagy igazgatási kérdésekben. Aprólékos dolgokkal bibelődik, a régebbi időben egyéni és személyi kultusz vezette javaslataiban is, habár most javultak az állapotok, mégis oly csekély hasznát látjuk ezen bizottság működésének, hogy egy szemernyit sem veszt kultur intézetünk, ha megszüntetjük ezen bizottságot.

A városi Tanács, mely a város vagyonának őre és felelős kultur és emberbaráti intézeteink fejlesztéséről, nézetünk szerint egyedül hivatott arra, hogy színházunk szellemi és anyagi ügyeit vezesse. A kulturtanácsnok bizonyára ügyelni fog mindenre és észrevételeit, eszméit, indítványait kellő megokolásokkal fogja a városi Tanács döntése alá bocsátani. És így a színügyi bizottság eddigi hatásköre átmenet első sorban a polgármester és a városi Tanács kezébe. A színházi bizottság úgy is csak véleményező testület és eddigi egész működése nem mutat fel annyira hasznát, hogy végleges nyugalmaztatását és eltörlesztését kultur intézetünk megszinyeljené.

Ami a színházunk akár jelenlegi, akár más helyen való újjáépítésének kérdését illeti, ezt csak abban és az esetben tartanánk helyesnek, ha ez nem kerül a városnak jelentős kiadásába. Mi örülnénk legjobban, ha valamely vállalkozó vagy pénzcsoport bizonyos concessio ellenében felépítené és berendezné az új színházat és az bizonyos idő letelte után a város tulajdonába menne át. Ha

azonban ez nem sikerülne, az esetben a színházat feltétlenül át kell alakítani és kibővíteni, minden tekintetben modernre formálni és erre a célra azt az összeget szánni, amelyet a város ez idő szerinti szubvenció fejében ad az igazgatónak. Ez a kérdés azonban még sok munkát igényel, éppen azért állást véglegesen sem egyik, sem másik terv és felvetést eszme mellett nem foglalunk annyival is inkább, mivel meg vagyunk győződve, hogy ennek terveit a városi Tanács bölcsesége alaposan meg fogja vitatni és azok közül a legjobbat és legcélravezetőbbet ajánlani a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek.

Ennyit óhajtottunk ez alkalommal színházunkról elmondani.

Hírek.

— **Miniszeri jóváhagyások.** A belügyminiszter jóváhagyta a tasnád—grmhályfalvai vasút építésére megszavazott 40,000 korona hozzájárulást, valamint a Kereskedő Társulat által fenntartott polgári iskola javára megszavazott 4000 korona évi segélyt és a tanári fizetések kiegészítésére adott 2800 korona segélyt.

— **Ertesítés.** A folyó évi január hóban megtartandó rendes közgyűlés napirendjére a következő ingatlanokra vonatkozó névszerűn szavazások ejtettek meg: 1. A Postakertben levő s ennek folytatását képező telken, a Széchenyi-u. kőut, a szoboszlói utba benyuló Miklósi utcái közöttak által határolt földterületnek a debreczeni Tisztviselő-telep szövetség részére eladása felett (első ízben). 2. Az özv. Kiss Jánosné és fia majorsági földje megvétele felett (első ízben). 3. A Rády János tulajdonát tevő ibakerti föld megvétele felett (harmadizben). 4. A város tulajdonát képező, a József kir. herceg-utca és a Nyugati-utca sarkán fekvő üres telekből 34-68 □-ól terület elidegenítése felett (harmadizben). 5. A József kir. herceg-utca 67. sorszámú házasteleknek Pintye Miklós részére eladása felett (első ízben). Debreczen, 1910 január 17. *[Kövés József, polgármester.]*

— A Petőfi dalos-egylet új elnöke. A Petőfi dalos-egylet a Varga Lajos dr. lemondásával megüresedett elnöki székre *Szavay Gyula* kereskedelmi-és iparkamarai titkárt, az országos hírű költőt a Petőfi társaság tagját választotta meg. A megválasztottat *Koncz Ákos* dalos-egyleti titkár vezetése alatt egy küldöttség hívta meg a közgyűlésbe, hol *Boruss Béla* alelnök üdvözölte, amire *Szavay Gyula* gyönyörű beszédben válaszolva megígérte, hogy a dalos egylet fejlődésére mindent el fog követni.

— **Temetés.** Városunk főmérnökének Aczél Géza-nak fiát f. hónap 18-ikán temették el nagy részvét mellett. Ott láttuk városunk tanácsát, tiszükarát *Kovács József* polgármesterrel együtt és városunk egész társadalmát. A korán elhunyt szép reményekre jogosító ifju nyugalma legyen csendes és érte síró szüleit vigasztalja meg a Mindenható.

— Az arvaszék kitélepítése. A városházán a hivatalos helyiségek annyira szűkek, hogy a városi tanács a közgyűlés hozzájárulásával az arvaszék kitélepítését határozta el. E célra bérbevette hat évre évi 4400 koronáért a csapó-utcai Knoll-féle ház első emeletét.

— **Jött- és távozó miniszterek bemutatkozása.** távozása. Napról-napra érkeznek a távozó miniszterek bucsuzáratai és a kinevezett új kormányférfiak értesítései miniszterre történt kinevezésükről a városához. Legelsőnek érkezett meg a Darányi Ignác, volt földművelésügyi miniszter bucsulevele, melyben "meleg hangon közölni meg a törvényhatóság támogatását.

— **Közgyűlés.** A debreczeni kereskedelmi-és iparkamara f. hónap 26-ikán délután 3/4 órákor tartja meg közgyűlését székházának tanácstermében.

— A téglá árának emelése. A városi tanács a folytonosan emelkedő munkabérekre való tekintetből a városi kőrkemencében készült téglá árának árát két koronával felenemelte.

— **Vasúti bírek.** A kereskedelemügyi miniszter Debreczen sz. kir. város közigazgatási bizottságának azon kérelmét, hogy a Budapestről Debreczen-féle induló gyorsvonatokhoz közvetlen kocsi közlekedjenek, valamint a debreczen—füzesabonyi vasút kedvezőbb menetrendjét elutasította, illetve nem engedélyezte.

— **Kinevezés, illetve áthelyezés.** Daróczy József hajduböszörményi járásbírónak királyi törvényszéki bírói minőségben a debreczeni királyi törvényszékhez történt áthelyezését a debreczeni bizottság megengedte.

— **Szanatóriumi estek.** Fényes színházi előadás lesz folyó hónap 27-ikén és 28-ikán a városi színházban a József főherceg sanatórium javára. A nemes ügyet melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— **Halálozások.** Hegedűs Ferencz városi törvényhatósági bizottsági tag f. hónap 15-ikén elhunyt. A megboldogult egyik tekintélyes polgára volt városunknak. Temetése nagy részvét mellett ment végebe e hó 17-ikén Nádudvaron. Hegedűs István dr. városi aljegyző édesatyját siratja az elhunytban.

— **Áthelyezés.** A vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszter Biró Géza debreczeni tanyai állami elemi iskolai tanítót a makói Komlós-uti tanyai iskolába helyezte át.

— **A villamos vasutról.** A jog-és pénzügyi bizottság f. hónap 19-ikén tartott ülésében kimondta, hogy a közgyűlésnek ajánlani fogja a 40,000 korona évi segély megadását. Ha már mindenképpen támogatnunk kell a vállalatot, óhajtható volna a közgyűlés olyan határozata, hogy ezen betelített összeget annak idején, mikor a város átvenné a vállalatot, levonhassa az átvételi összegből.

— **A sanatórium ügye.** Ezek és ezek szünetnek tudóvészben; mely betegség a magyar átláldón pusztít legjobban. Az állam, városok, egyletek és a társadalom jó szíve mindent megtesznek, hogy ezen örökölhető betegség csiráit kiöljék. Debreczen sz. kir. város is egy ily sanatórium felállításában fáradozik. A jog-és pénzügyi bizottság f. hónap 19-ikén tárgyalta ezt az ügyet. A sanatórium helyéül a Pallag felé eső földrészt ajánlja a közgyűlésnek, mely hely nem esik messze a forgalomtól. A nagyérdőnek és az Apafájának elejétét felette helyeselnük, mert ha a sanatórium a nagyérdő közvetlen közelében épült volna fel, igen sokan aggodalommal látogattak volna az erdő, míg az Apafája kiesett volna a forgalomból. A jog-és pénzügyi bizottság okos javaslatát kérjük és melegen ajánljuk bizottsági közgyűlésünk partfogásába.

— Gondnoksági ülés. A debreczeni tanjai állami elemi népiskola gondnoksága f. hónap 17-ikén tartotta ülését Kovács József polgármester elnöklétével. Az ülésen folyó ügyeket intézték el és letárgyalták a gondnoksági gondnok 1908—9. évi számádsát.

— **Jutalom talált régiségokért.** A közönség tájékoztatottsága miatt, tapasztalatás szerint, termékek régiség tönkremegy, vagy pedig élelmes ószeresek közvetítésével, akik potomáron, néhány fillérért vásárolják meg a talált tárgyakat, külföldre vándorol. A szándékos ember, mikor ekéje, meg a földművelés, mikor az ásiója felfordít valamely lappangó bronz- vagy vastárgyat, vagy anyagedényt, amelyeknek alakja előtte oly szokatlan, széttörtédeli s ha nem látja arannyak, néznek, ha nincs benne pénz, kincs, elhánnya. Holott Debreczen város Muzéuma ezeket ahol kő-, bronz- és vaskori, hol népvándorlás és későbbi középkori emlékeket, ha még annyira értéketlen anyagból, agyagból készülték is, nemcsak ajándékképpen fogadja örömmel, az ajándékozónak nevének megörökítésével, hanem a körülményekhez képest a leletek beszolgáltatóját illendően meg is jutalmazza, vagy a behozott tárgyakat, azok anyagi és régiségi beciséhez képest oltyan áron megvásárolja, amennyit azokért máskülömben sehol nem kapnának. Így jutalmazta meg legközelebb Takács István, Jenei Sándor, Harangi István, Horváth Gábor városi téglyári munkásokat kelta és szarmata típusu edények és edényteredékek. Gulácsi I. tőczsokerti lakost ugyanazon korbeli emlékek; Décsai Sándor biharudvari lakost honfoglalás kori és későbbi időből való bronz- és vastárgyak beszolgáltatásáért, A városi Muzéum ezen nobilis eljárására felhívjuk különösen azok figyelmét, akik földforgatóskor régiségeket találnak.

— **Mi legyen az ötvenezer koronával?** A lemondott belügyminiszter a városok segélyéből 50,000 koronát utalt ki Debreczen sz. kir. város részére segítség címén. Valljuk meg az igazat, hogy ez csak egy morzsányi azoknak a nagy áldozatoknak, melyeket polgárságunk hozott az állami érdekeknek. Ezen összeg elsősorban a tisztviselői fizetések emelésére lett kiutalva. Mivel azonban nálunk a törvényhatóság tisztaságos módon gondoskodott a tisztviselők fizetéséről, a városi tanács a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egyezően azt ajánlja a közgyűlésnek, hogy ezen 50,000 koronát helyezze el gyümölcsözőleg egy rendőrségi palota alapjául.

— A színházról. Azok, akik esténként a színházba járnak, rendszeren azért mennek, hogy az előadásokat élvezzék és azokban szellemi szórakozást találjanak. És mivel ez volna célja a színházba járásnak, a figyelmes hallgató és néző közönségre rendkívül módon kellemetlen, ha a közönség egyrésze az előadásokra későn jön és ott elég hangosan társalog úgy, hogy a művészek előadását és a művésznők énekét alig lehet hallani. Valóságos társalgás folyik a színházban, amely zavarólag hat az előadás menetére. Egyesek az áriákat a művészekkel dudolják, ami magánszórakozás lehet otthon, de nem kellemes a hallgató- és néző közönségnek. A páholy és bejáró ajtókat nyitva hagyogatása napirenden van színházunkban. Végül a színházi foyerban a várakozók egész csoportokban elállják az utat, midőn a közönség előadás után távozik úgy, hogy alig tudnak a kocsikhoz és gyalogkijárókhoz jutni a távozók. A karzat éktelen tombolása is sok bosszúságot okoz, miért is felkérjük rendőrségünk figyelmét ezen apró ugyan, de bosszantó helyzet megváltoztatására.

Szerkesztői üzenetek.

M. M. Hódmezővásárhely. A memorandumot megkaptam. A jövő munkájához szívesen csatlakozom. Értesítik minderről.

F. Szatmár. Szívesen venném eszméink közlését. Azt hiszem, hogy helyreáll egészségem, úgyintek támogatni fogod.

G. L. Ungvár. Szíves turelmedet kérem a nemesi kérdésben. Mihelyt annyi időm lesz, hogy összeszedhetem az adatokat, azonnal küldöm. A Dobozy családról van nálunk több feljegyzés.

S-r. Arad. Érdemes javaslat van törzsfizetés 3200 korona és 800 korona lakáspénz. A mult és tervezett fizetés különbözete a miniszteri rendelkezés szerint drágasági pótlék címén van folyósítva. Második kérdésre csak ennyit: a jövőt nem tudjuk, de reménylünk.

Kiváncsi. Az illető birtokok bérléte 1912-ben jár le és idevonatkozólag a városi tanács az előintézkedéseket legközelebb tegtsezi.

K. L. Helyben. A 100 darab különböző gyógyszerjelentés közzététellettem.

K. M. A könyvet szerkesztés alatt elküldöttem. Ára 3 korona.

Szanatórium. A cikket félre tettem, mivel abban több téves adat fordul elő. Szíveskedjék bármely nap délelőtt hivatalomban meglatogatni, amikor is a tévedéseket kiigazítjuk.

D... I. Helyben. A lakbérleti szabályzatot magyaródszöveggel legközelebb kiadom a budapesti formára.

HIRDETÉSEK

12,991. 1909.	és	216 1910.
------------------	----	--------------

Versenyárgyalási hirdetés.

Debreczen sz. kir. város által a légszeszgyár telepen készitendő gáztartály alapozási s ezzel kapcsolatos munkák biztosítására zárt ajánlati versenyárgyalás hirdettetik.

A költségkimutatásban feltüntetett munka 1910. év tavaszán vagyis március hó 1-én megkezdendő s oly erővel folytatandó, hogy a 1910. április hó 10-re teljesen befejezhető legyen. Megjegyzetetik, hogyha a hideg idő folytán az építészvezetőség a munka megkezdését később engedélyezné, úgy vállalkozó befejezési határideje ugyanannyival fog megbosszabbíthatni.

A terv, munkamennyiség és méretkimutatás, vállalati feltételek a városi mérnöki hivatalban (Simonffy-utca 2—b. II. em.) a hivatalos órák alatt (d. e. 8—1-ig, d. u. 3—6 óráig) megtekinthetők s ugyanott a kívánt felvilágosítások megadatnak.

Ajánlat csak az összes munkára fogadatik el. Ajánlatot tehet minden kellő képesítéssel bíró iparos.

Ajánlattevő köteles az ajánlati összeg 5%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban bnatpénzüll f. év január hó 29-én d. e. 10 óráig a házépítészárnál letenni s a letéti jegyet ajánlatához csatolni.

Ajánlat csak a város által kiadott szabványos ajánlati lapon és munkamennyiség kimutatással rülaapon egységárrakkal tehető. Az egységárrak tisztán, olvashatóan számmal kiirandók. Százalék engedményes ajánlatok el nem fogadtatnak.

Ajánlati lap és munkamennyiségi ürlap a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megszerezhetők 1 koronáért.

Az ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a tervet, költségvetést, általános és részletes feltételeket, helyi viszonyokat teljesen ismeri s magára kötelezőleg elfogadja.

A kellően felszerelt és lepecsételt írásbeli zárt ajánlatok a borítékon „Ajánlat a légszuszgyári gáz-tartály alapoziási s ezzel kapcsolatos munkákra” felirattal látandó el és folyó 1910. évi január hó 29-én déli 1/2 óráig a polgármesteri hivatalhoz nyújtandók be s ugyanaz nap d. e. 11 órakor a városház nagy termében nyilvánosan bontatnak fel.

Elkésve beadott, ezen hirdetéymények és feltételeknek meg nem felelő, kellően fel nem szerelt távirati vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Minden ajánlattevő ajánlatával a végleges döntésig kötelezettségben marad.

A városi Tanács fentartja magának a jogot, hogy a beérkezendő ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a munkálatokat más úton biztosíthassa.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1910. évi január hóban tartott üléséből.

A városi tanács.

35.211. tan. sz.
490. kgy. 1909.

Hirdetmény.

Temesvár sz. kir. város közönsége közhírré teszi, hogy a m. kir. belügyminiszteriumnak 1909. évi december 16-án kelt 123.003. sz. rendelete folytán *Mehala nagyközség* Temes vármegye törvényhatósági kerületéből Temesvár sz. kir. város területébe átkebelezetett és *Temesvár sz. kir. város* *egy városi községgé egyesítetett.*

Az egyesítés tényleges hatálya 1910. január hó 1-ével kezdődik, mely időponttól kezdve Me-

hala nagyközség ezen elnevezése megszűnik, a község a városnak egyik része gyanánt, az eddigi városi területtel együtt Temesvár sz. kir. város nevével viseli és lakói a városi polgárokkal egyenlő jogokat élveznek.

Az új városrésznék elnevezése később kezdődik.

Felhívja az egyházi, katonai és polgári hatóságokat, az intézeteket, testületeket és egyesületeket, hogy a volt Mehala nagyközséget érdeklő ügyeikben az új közigazgatási és területi változást figyelembe vegyék.

Temesvár sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1909. évi december hó 29-én tartott közgyűléséből.

Telbisz Károly s. k.,
m. kir. udvari tanácsos,
polgármester.

ŐS DEBRECZEN

✿ Elbeszélések Debreczen multjából. ✿

A fővárosi és vidéki sajtó által szeretettel és elismeréssel fogadott munka, mely érdekesebbnél-érdekesebb történeteket beszél el Debreczen multjából. Szép kiállításban kapható a szerzőnél (Városház, földszint 7. sz.) három koronáért. Gyűjtők 6 példány után egy tiszteleti példányt kapnak. Tanintézetek, tanulók, városi tisztviselők 2 kor. 40 filléret szerezhetik meg a munkát.

Alapított 1561.

Telefon: 270.

« DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS »

KÖNYVTYOMDA-VÁLLALATA.

(VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaiival felszerelve, készít mindenféle nyomtatványokat a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. ☺☺☺☺☺

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlesebben állíttatnak ki. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. ☺☺☺

Tartós betűrebből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdákknak, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.